

VOORBIJ DE WAAN VAN DE DAG

AUTEUR Kees-Jan van Klaveren
UITGEVER Wereldbibliotheek
PRIJS € 29,99
PAGINA'S 286
ISBN 978 90 284 2550 7

Het onafhankelijkheidssyndroom

Dagelijks worden we bestookt met nieuws over zorg en welzijn in Nederland. Is het niet elke maand via dit tijdschrift, dan wel tussentijds via kranten, televisie en social media. De ene nieuwe wet (swijziging) na de andere wordt ingevoerd, het ene na het andere schandaal over een faillissement van een zorgorganisatie of slecht presterende verpleeghuizen (maar goed verdienende bestuurders) vraagt onze aandacht. We trappen op onze adem om alles bij te houden. Maar er is hoop. Want uit het boek van Kees-Jan van Klaveren blijkt dat ook nadenken in slow motion over zorg en welzijn verhelderend kan zijn. Hij beschrijft op een heldere en uitnodigende wijze de cultuurgeschiedenis van het naoorlogse zorgstelsel. En hoewel het daarbij voornamelijk over gezondheidszorg gaat, is deze langzame geschiedenis ook voor de sociale sector bijzonder relevant.

De afgelopen 70 jaar samenvatten in amper 200 pagina's lijkt een onbegonnen werk, het resultaat bewijst dat het prima kan. De auteur laat zichzelf en de lezer niet in details verdrinken, maar schetst de trage transformatie van uitgangspunten die ons denken over de verzorgingsstaat bepalen en de dagelijkse discussie daarover dragen. Zo was het ooit belangrijk dat een zorginstelling een ideologische/religieuze kleur had, zo was het ooit ondenkbaar dat een ziekenhuis winst zou nastreven.

Vier chronologische hoofdstukken en een slotbeschouwing. Meer is er niet nodig om te schetsen hoe we rond de

Tweede Wereldoorlog enthousiast aan de verzorgingsstaat begonnen en de overheid vertrouwden als regisseur en eindverantwoordelijke. Die had immers net een leidende rol gespeeld in de overwinning van de grote economische crisis en de oorlog. En hoe we midden jaren zeventig, mede door de oliecrisis en de voorspelde vergrijzing, begonnen te twifelen of die verzorgingsstaat wel zo'n goed idee was. De verbouwingen konden beginnen. Zorg werd steeds meer een kostenpost waarbij uit beeld verdween wat we er voor terugkregen. Marktwerking werd steeds meer de oplossing om meer zorg voor minder budget te realiseren.

Rode draad door het boek is de verdeling van verantwoordelijkheid tussen overheid en burger. En de discussies daarover. Voor de auteur is het debat over de verzorgingsstaat er geen over centen (is het betaalbaar?), maar een over morele zaken: wie hoort wat te doen? Het boek stopt ongeveer bij de commissie Dekker. Van mij had de auteur nog wel dichter bij het heden mogen komen. In het boek wordt meermaals duidelijk dat de verzorgingsstaat een bijzonder iets is. Het bestond vroeger niet, het bestaat elders niet, en het bestaat straks misschien niet meer. Ontnuchterende relativiteit voor wie ermee is opgegroeid en er zijn werkende leven in doorbrengt. ■

Dit de laatste recensie die Jan Steyaert voor Zorg + Welzijn schrijft. Dank Jan, voor bijna honderd deskundige bijdragen.